

**TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL
NATURRESERVAT**

Årsmelding 2011

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT
ÅRSMELDING 2011

Foto: H. Haaverstad

Forord

Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat ble opprettet 5. Desember 2008, og forvaltningsmyndigheten ble lagt til kommunene ved et statlig oppnevnt lokalt styre. Trillemarka-Rollagsfjell er med sine 148 km² Norges største barskogreservat og ligger i kommunene Sigdal, Rollag og Nore og Uvdal.

Årsmeldingen for 2011 oppsummerer forvaltningens arbeid gjennom året. Rapporten er utarbeidet av forvaltningsmyndigheten.

Rollag/Sigdal, mars 2012

Kari Ask (sign)
Leder forvaltningsstyret

Hege Jaren (sign)
Forvalter

Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat
Postadresse: 3626 Rollag
Telefon: 31 02 30 00/ 31 02 37 03
E-post: hege.jaren@rollag.kommune.no
Hjemmeside: www.trillemarkarollagsfjell.no

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT
ÅRSMELDING 2011

Innhold

FORORD	
1. ADMINISTRASJON OG ORGANISERING	s. 4
2. STATUS OG AKTIVITETER 2011	s. 5
2.1 Generelt	s. 5
2.2 Administrasjon og møteaktivitet	s. 5
2.3 Forvaltningsplan	s. 5
2.4 Kulturminneprosjekt	s. 6
2.5 Informasjon og formidling	s. 6
2.6 Grensegang	s. 7
2.7 Statens naturoppsyn (SNO) og politiet	s. 7
2.8 Skjøtsel og tilrettelegging	s. 7
2.9 Dispensasjonssaker	s. 8
3. ØKONOMI	s. 9
VEDLEGG	s. 10

Forside: Snøspurv på Slettefjell: H. Haaverstad

Langseterfjell mot Rollagstjønn

Foto: K. Hongseth

FOR 2008-12-05 nr. 1302

Forskrift om verneplan for skog, Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, § 2 Formål:

”Formålet med naturreservatet er å bevare et svært stort og sammenhengende naturskogsområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv og naturlige prosesser i skog. Området domineres av eldre naturskog med preg av urørthet, det har gode forekomster av død ved, og er levested for en rekke rødlistede arter. Også setervoller i området har forekomster av rødlistearter. Området har vitenskapelig/pedagogisk verdi blant annet på grunn av sin størrelse”.

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT
ÅRSMELDING 2011

Foto: H. Haaverstad

1. Administrasjon og organisering

Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat ble vernet 5. Desember 2008.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) delegerte i brev 16. februar 2009 forvaltningsmyndigheten til et statlig oppnevnt forvaltningsstyre. Medlemmer til styret foreslås av de berørte kommunene, men oppnevnes formelt av DN. Funksjonstiden følger kommunestyreperioden, og styret står selv for konstituering.

Det er ansatt forvalter i full stilling med kontorlokalisering i Rollag. Rollag kommune er formell arbeidsgiver, og funksjoner som post, arkiv og økonomi er ivaretatt gjennom kommunens systemer.

Det er opprettet god og regelmessig kontakt mellom forvaltningsmyndigheten, Statens naturoppsyn (SNO) og politistillingen som er knyttet til reservatet, og dette har utviklet seg til å bli en viktig faglig arena for samarbeid og erfaringsutveksling.

Lokalt SNO utfører en rekke oppgaver i verneområdet, som kontroll i forhold til gjeldende regelverk, informasjon og veiledning samt praktiske oppgaver knyttet til skjøtsel, registrering og dokumentasjon på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen i Buskerud bidrar som faglig veileder og viktig støttespiller i forvaltningen.

Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat 2011:

Hovedmedlem	Vara	Kommune
Kari Ask (leder)	Runolv Stegane	Sigdal
Steinar Berthelsen (nestleder)	Henriette Brokke	Rollag
Tore Kravik	Torkel Wetterhus	Nore og Uvdal
Gunnar Båsen	Torstein Aasen	Sigdal
Liv Jorunn Ruud	Dag Lislien	Rollag

2. Status og aktiviteter 2011

2.1 Generelt

Verneforskriften er førende for forvaltningen av verneområdet, og det er forvaltningsmyndighetens ansvar å utarbeide en forvaltningsplan som skal utdype og konkretisere bestemmelsene i forskriften. Arbeidet med forvaltningsplan ble startet i februar 2010, og er planlagt ferdigstilt første halvdel av 2012.

Mangelen på en forvaltningsplan som utdyper og konkretiserer bestemmelsene i verneforskriften har vært både frustrerende og nyttig. Vi håper og tror at erfaringene kan bidra til at vi klarer å fange opp flere aktuelle problemstillinger som kan medvirke til at forvaltningsplanen blir et solid verktøy i den framtidige forvaltningen av Trillemarka-Rollagsfjell.

Noen tiltak er iverksatt direkte etter hjemler i verneforskriften, mens andre er "frosset" i påvente av avklaringer og utdypninger i forvaltningsplan.

2.2 Administrasjon og møteaktivitet

Hovedtyngden av det administrative arbeidet dette året har vært knyttet til prosessen med forvaltningsplanen og kulturminneprosjektet. Det er foretatt feltregistreringer i tilknytning til begge prosjektene, og arbeidet har i stor grad vært utført ved hjelp av felles personell for å unngå dobbeltarbeid.

Forvaltningsstyret har hatt fem ordinære møter og ett arbeidsmøte i 2011. I forbindelse med forvaltningsplanarbeidet ble det holdt fem åpne kontordager og tre åpne møter med presentasjon av planutkast før oversendelse til DN.

Forvalter har deltatt på vernefagsamling i Alta i august og verneområdesamling i Trondheim i november. Dette er viktige arenaer for informasjon og erfaringsutveksling mellom de ulike aktørene innen forvaltning av norske verneområder.

2.3 Forvaltningsplan

Arbeidet med forvaltningsplanen startet i februar 2010, og gjennomføres som prosjekt med Leif Simonsen fra Norconsult AS som prosjektleder. Arbeidet er fulgt tett opp av forvaltningsstyret som oppdragsgiver og styringsgruppe, mens forvalter har vært prosjektansvarlig og daglig bindeledd mellom prosjektleder og oppdragsgiver.

Det ble gjort et bevisst valg om ikke å etablere rådgivende utvalg i prosessen. I stedet ble det lagt opp til en åpen prosess med åpne møter og løpende anledning til å følge planarbeidet gjennom direkte dialog med prosjektleder. Det ble holdt "åpne kontordager" lokalt der interesserte ble invitert til å få innsyn i og komme med innspill til planarbeidet. Forvaltningsstyret har fulgt arbeidet tett som styringsgruppe gjennom flere avklaringsmøter, og det har kommet en rekke verdifulle innspill fra grunneiere og andre interesserte.

Det er siden oppstart gjennomført to feltsesonger der arbeidet med registrering av bygninger, setervoller, veier og anlegg er gjennomført ved hjelp av Statens naturoppsyn (SNO), samkjøring med kulturminneprosjektet som har gått parallelt med planarbeidet, samt innleid hjelp.

Bergestulen

Foto: H. Roland

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT ÅRSMELDING 2011

Arbeidet har vært særlig omfattende i forhold til nødvendig registreringsarbeid på grunn av stort areal og mange bygninger og veier innenfor verneområdet. Det har også vært utfordringer knyttet til forholdet mellom bestemmelsene i verneforskriften og de mange brukerinteressene i området. Planprosessen har også avdekket mangelfull kunnskap om biologiske verdier i tilknytning til setervoller i tillegg til at deler av kunnskapen om biologiske verdier er spredt og lite tilgjengelig.

Utkast til forvaltningsplan ble oversendt Direktoratet for naturforvaltning (DN) for faglig gjennomgang i november, og skulle etter planen sendes ut på offisiell høring i desember. Prosessen ble imidlertid forsinket, og offisiell høringsrunde utsatt til over nyttår.

2.4 Kulturminneprosjekt

Verneområdet har mange kulturhistoriske verdier som har stor verdi både i arbeidet med forvaltning og skjøtsel av verneverdiene og i forbindelse med informasjon og formidling.

Det var en gang...

Foto: K. Hongseth

Kulturminneprosjektet ble igangsatt i januar 2010, og skal registrere og beskrive kulturminner og kulturhistorie i Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat. Arbeidet er organisert som prosjekt med arkeolog Hilde Roland som prosjektleder og Kjell Hongseth som prosjektmedarbeider. Arbeidet er i sin helhet finansiert gjennom midler fra Statens naturoppsyn (SNO).

Prosjektet har gått parallelt med og supplert arbeidet med forvaltningsplanen. Arbeidet skulle etter planen vært ferdigstilt innen utgangen av 2011, men omfanget av registreringer og bearbeiding av data har ført til en mindre forsinkelse.

Så langt er det registrert rundt 40 setre og setertufter, 20 fløtningsdammer og en betydelig mengde andre kulturminner knyttet til seterdrift, fløtning og skogsdrift i verneområdet. Prosjektrapport vil etter revidert framdriftsplan foreligge første halvår 2012.

2.5 Informasjon og formidling

I løpet av sesongen 2011 ble det satt opp 4 nye informasjonstavler. Dette er en videreføring av tiltak som startet i 2010. Arbeidet er gjennomført gjennom bestillingsdialogen med SNO og ble p.g.a. kostnadene fordelt over to sesonger. Forvaltningsstyret valgte å benytte lokal skifer til tavlene, noe som gjør at hver tavle har sitt helt spesielle uttrykk. Det er til sammen satt opp 9 informasjonstavler på utvalgte steder.

Informasjonstavle

Foto: SNO

På forvaltningsmyndighetens hjemmeside www.trillemarkarollagsfjell.no er det lagt ut relevant informasjon om natur- og kulturhistorie, regelverk, informasjonsmateriell og forvaltning. Møtereferater og dokumenter fra prosjektene og arbeidet med forvaltningsplanen er også lagt ut her slik at det skal være mulig for de som ønsker det å følge med i arbeidet.

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT ÅRSMELDING 2011

Vi har fortsatt et opplag av brosjyren med oversiktskart i målestokk 1:75000 som ble trykket i 2009. Denne kan også lastes ned fra hjemmesiden.

2.6 Grensegang

Jordskifterettens arbeid med å merke vernegrensen i henhold til vedtatt vernekart har avdekket behov for mindre grensejusteringer. Fylkesmannen i Buskerud har fulgt opp arbeidet i samarbeid med forvaltningsstyret.

Forvaltningsstyrets forslag til mindre grensejusteringer ble oversendt Direktoratet for naturforvaltning (DN) 16.09.2011. DN godkjente i brev datert 26.10.2011 de foreslåtte endringene som innebærer at tekniske inngrep som hytter, vei eller lignende blir liggende utenfor grensen til reservatet og at merkingen blir mer tydelig og synlig i terrenget. Nedre Buskerud jordskifterett kan etter dette avslutte grensemerking i tråd med de foreslåtte endringene.

2.7 Statens naturoppsyn (SNO) og politiet

SNO ivaretar kontrollfunksjonen knyttet til gjeldende regelverk i verneområdet sammen med politiet. SNO har videre bidratt med feltarbeid i forbindelse med arbeidet med forvaltningsplan og registrering av kulturminner, samt løpende overvåking og registrering av rovfugllokaliteter og spillplasser for skogsfugl.

I likhet med tidligere år er det ikke registrert ureglementert aktivitet av betydning i verneområdet, med unntak av enkelte tilfeller av motorisert ferdsel. SNO melder om at selvjustisen i området fungerer godt, og at de har god kontakt med løypekjørere som melder fra dersom de ser ulovlig kjøring.

Etter to ekstremt våte somre, melder SNO om behov for klopplegging av stier i spesielt utsatte områder. Dette er spilt inn som tiltak gjennom bestillingsdialogen for 2012.

Jon Atle Georgsen tiltrådte i stillingen som ny regionkontakt for politiet i august 2011 etter at

Haakon Haaverstad gikk over ny stilling i januar samme år. Samarbeidet mellom forvaltningsmyndighet, SNO og politi har gått seg fint til, og fungerer etter vårt syn optimalt med jevnlig statusmøter og lav terskel for kontakt.

Vi har innarbeidet gode rutiner når det gjelder bestillingsdialogen med SNO. Bestillingen for 2011 resulterte i et samlet tilskudd på kr. 165.000,- (Se vedlegg 1.) Tilskuddet ble brukt til fire nye informasjonstavler i skifer som ble satt opp ved Moslontjern, Metjønn, Bufjell og Maribråtan. Etter innspill om behov for mulighet til å kunne snu med buss, ble det opparbeidet en romslig snuplass/parkeringsplass ved Nedre Tråenvatn.

Parkeringsplass og snuplass, Nedre Tråenvatn Foto: SNO

For nærmere opplysninger om SNO sitt arbeid i verneområdet, henvises det til deres årsrapport for 2011 som kan lastes ned på www.trillemarkarollagsfjell.no

2.8 Skjøtsel og tilrettelegging

Tiltakene knyttet til skjøtsel og rydding av setervoller og stier som ble igangsatt i 2009 er sluttført denne sesongen.

Det er stort engasjement lokalt for rydding og merking av stier og gamle ferdselsveier, men forvaltningsstyret har ikke ønsket å gi åpning for lignende tiltak før helhetlig strategi og utforming er vurdert gjennom arbeidet med forvaltningsplan.

Løypekjøringen i verneområdet ivaretas av privatpersoner og løypelag i samarbeid med den

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT ÅRSMELDING 2011

respektive kommune. Løypene kjøres med snøscooter med slodd eller sporsetter etter innarbeidede traséer.

Forvaltningsplanen har kartfestet stier og løypetraséer som var i bruk på vernetidspunktet. Disse skal jfr. verneforskriften kunne merkes, ryddes og vedlikeholdes i samsvar med forvaltningsplanen uten forutgående søknad når denne er godkjent. Dette gjelder også nødvendig motorferdsel ved stikking og oppkjøring av kartfestede skiløyper.

Turglede

Foto: K. Heitmann

2.9 Dispensasjonssaker

Flere av unntaksbestemmelsene og de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften viser til at det aktuelle tiltaket skal være opplistet og definert i forvaltningsplan for området. Dette har medført at enkelte søknader om tiltak er lagt på is, mens noen saker er behandlet etter § 48 i naturmangfoldloven i påvente av godkjent forvaltningsplan.

I henhold til delegasjonsbrevet fra DN, kan forvaltningsstyret delegere vedtaksmyndighet i kurante saker til sekretær/forvalter. Søknader om bruk av motorisert kjøretøy utgjør normalt en betydelig saksmengde som i de fleste tilfeller er kurante å behandle etter verneforskriften. Forvaltningsstyret har delegert vedtaksmyndighet i motorferdselsaker etter § 5 punkt 12 samt løypekjøring til sekretariat/forvalter.

Forvaltningsmyndigheten praktiserer flerårige dispensasjonen for motorisert ferdsel i verneområdet når dette er naturlig. De fleste dispensasjoner gitt i 2009 og 2010 har derfor gyldighet ut vintersesongen 2011/2012 eller til godkjent forvaltningsplan foreligger. Som en direkte følge av dette ble bare behandlet en motorferdselsøknad i 2011.

Dispensasjoner for privat transport til husvære er gitt for et bestemt antall turer med krav om rapportering i etterkant. Manglende rapportering kan føre til avslag i neste søknadsrunde. Innvilgede turer blir ikke alltid benyttet. Rapporteringen viser at ca. 61 % av turene knyttet til gjeldende dispensasjoner ble benyttet sesongen 2010/2011. Oversikt over innvilget motorferdsel og rapportering for perioden 2009-2012 er vist i vedlegg 2.

Forvaltningsmyndigheten registrerer økt pågang fra høgskoler og forskningsmiljøer som ønsker å utføre registrering og innsamling av biologisk materiale i forbindelse med vitenskapelige undersøkelser. Vi ser i den forbindelse en trend i at det sendes lite spesifiserte samløpssøknader for flere verneområder og gjerne i flere fylker, noe som er en utfordring med tanke på en forsvarlig vurdering av effekten på verneverdiene. Det er i 2011 behandlet 4 søknader om vitenskapelige undersøkelser, hvorav 3 ble innvilget og 1 avslått. Søknader som berører flere verneområder vurderes i samråd med fylkesmannens miljøvernnavdeling.

Følgende dispensasjonssøknader er behandlet i 2011:

Hjemmel	Tekst	Innv	Avsl
§ 5.8 (forskrift)	Hogst av ved	1	
§ 5.1 (forskrift)	Mindre tilbygg	1	
§ 48 (NML)	Vitensk. undersøkelser	3	1
§ 48 (NML)	Turer over 40 pers	1	
§5.12 d (forskrift)	Motorferdsel	1	

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT
ÅRSMELDING 2011

3. Økonomi

Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat mottar driftsmidler over statsbudsjettet til finansiering av interkommunal forvalterstilling, skjøtselstiltak og utarbeidelse av forvaltningsplan for verneområdet. Midlene utbetales forskuddsvis, og ubrukte midler er avsatt på fond for senere bruk.

Sammendrag av regnskapet for 2011 og oversikt over fondsreserver er vist i tabellene på denne siden.

Konto	Konto (T)	Beløp
25104005	Tiltak Trillemarka	-5 238 801,57
25104006	Forvaltningsplan Trillemarka	-1 179 206,89
25104007	Administrasjon Trillemarka	-1 999 194,43

Tabell 1. Oversikt over fondsreserver 2011

Konto (T)	Ansvar	Ansvar (T)	Regnskap	
0 Lønnsutgifter inkl refusjon folketrygden	3297	Tiltak Trillemarka	88 811,12	1)
1 Varer og tjenester i komm. tjensteprod	3297	Tiltak Trillemarka	40 803,92	2)
3 Varer og tjenester som erst. komm. tjensteprod	3297	Tiltak Trillemarka	90 408,00	3)
4 Overføringer	3297	Tiltak Trillemarka	742,5	
5 Finansutgifter og finansieringstransaksjoner	3297	Tiltak Trillemarka	909 844,96	
7 Refusjoner	3297	Tiltak Trillemarka	-742,5	
8 Overføringer	3297	Tiltak Trillemarka	-1 000 000,00	
9 Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	3297	Tiltak Trillemarka	-129 868,00	
	3297	Tiltak Trillemarka	0	
0 Lønnsutgifter inkl refusjon folketrygden	3298	Forvaltningsplan Trillemarka	18 752,19	4)
1 Varer og tjenester i komm. tjensteprod	3298	Forvaltningsplan Trillemarka	298 881,97	5)
4 Overføringer	3298	Forvaltningsplan Trillemarka	70 953,46	
5 Finansutgifter og finansieringstransaksjoner	3298	Forvaltningsplan Trillemarka	43 597,00	
7 Refusjoner	3298	Forvaltningsplan Trillemarka	-70 953,46	
9 Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	3298	Forvaltningsplan Trillemarka	-361 231,16	
	3298	Forvaltningsplan Trillemarka	0	
0 Lønnsutgifter inkl refusjon folketrygden	3299	Administrasjon Trillemarka	752 671,24	6)
1 Varer og tjenester i komm. tjensteprod	3299	Administrasjon Trillemarka	106 203,84	7)
4 Overføringer	3299	Administrasjon Trillemarka	7 334,65	
5 Finansutgifter og finansieringstransaksjoner	3299	Administrasjon Trillemarka	195 242,92	
7 Refusjoner	3299	Administrasjon Trillemarka	-7 334,65	
8 Overføringer	3299	Administrasjon Trillemarka	-1 000 000,00	
9 Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	3299	Administrasjon Trillemarka	-54 118,00	
	3299	Administrasjon Trillemarka	0	

Tabell 2. Sammendrag av regnskapet for 2011, Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat

1) Kulturminneprosjekt medarbeider
2) Skjøtsel + kontorutgifter
3) Kulturminneprosjekt prosjektledelse

4) Forvaltningsplan feltarbeid
5) Forvaltningsplan prosjektledelse

6) Administrasjon + godtgj. styret
7) Kontorutgifter/administrasjon

TRILLEMARKA-ROLLAGSFJELL NATURRESERVAT
ÅRSMELDING 2011

2010/862	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/744	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/807	ssc		5.12 d	2009-2012	12	12	7
2011/9	ssc		5.12 d	2009-2012	4	2	1
2010/667	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/668	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/665	ssc	48 løype	5.12 d	2009-2012	8 (6)	5	2
2010/666	ssc	48 løype		2010-2012			
2009/1491	ssc		5.12 d	2009-2012	6	5	
2010/828	ssc		5.12 d	2009-2012	6	3	1
2010/715	ssc		5.12 d	2009-2012	12	8	10
2010/834	ssc		5.12 d	2009-2012	8 (6)	1	
2010/631	ssc		5.12 d	2009-2012	8 (6)	6	8
2010/619	ssc		5.12 d	2010-2012	8		
2010/673 AVSL							
2010/641	ssc	48 løype	(5.12 d)	2009-2012	-6	6	
2010/620	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/742	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/803	ssc		5.12 d	2009-2012	12(6)	2	4
2010/804 AVSL							
2010/651	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/600	ssc	48 løype		2010-2012			
2010/633	ssc		5.12 d	2010-2012	8		

Ant. Turer i () gjelder disp
2009/2010

